

Urbanisme

La plaça Alfons XII, cor financer de Tortosa, encara una nova remodelació

És el centre de l'Eixample. Als inicis va ser residència de la burgesia local i des de llavors ha patit diverses reformes

Les obres de reforma han de millorar el paviment, el mobiliari urbà i l'enllumenat. FOTO: J. REVILLAS

MARINA PALLÁS CATURLA
TORTOSA

D'ençà la seua urbanització, la plaça Alfons XII de Tortosa ha sofert diverses remodelacions. La plaça és el centre de l'eixample sud de la ciutat, el més característicament burgès. Malgrat els enderrocaments, conserva alguns dels edificis més interessants construïts a Tortosa en època contemporània. Actualment és el cor financer de Tortosa, amb les seus de la gran majoria d'entitats bancàries presents a la ciutat, i de nombroses empreses.

Als seus inicis, erigida durant el regnat d'Alfons XII, la plaça havia esdevingut el sector de residència de la burgesia local, de la gent més benestant i de destacats comerciants en oli d'oliva, en la qual Tortosa en aquella època era una potència internacional. El 1928 es va inaugurar a la plaça Alfons XII el monument de Víctor Cerveto, presidint tot l'espai, dedicat al bisbe Ros de Medrano, en agraïment pel seu protagonisme durant la febre groga del 1821. Com explica l'historiador i el director de l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre, Albert Curto, va ser enderrocat només

quatre anys després, l'agost del 1932 en uns avalots. El 1931 Marcel·lí Domingo va pronunciar una conferència al Teatre Principal, situat en aquesta plaça. La quantitat de públic assistent va obligar a improvisar uns altaveus a la plaça perquè tothom el pogués seguir. Una fotografia de Ramon Borrell en deixa constància del moment. De 1931 a 1938 la plaça es va anomenar Plaça de la República.

A la dècada dels 80 es va construir l'aparcament subterrani i la plaça va quedar elevada

En enderrocar-se el monument a Ros de Medrano i en cremar-se el Teatre Principal, la plaça quedà deserta. Al seu lloc s'hi va construir l'impressionant cinema Coliseum, que va obrir portes el 1934 i que després s'enderrocà el 1972 víctima de l'especulació immobiliària. Va ser una magnífica i imponent sala de teatre i cinema, més gran que l'actual Auditori Felip Pedrell. El bar del Coliseum també aportava vida a la

plaça. Al flanc del Coliseum al carrer Argentina hi ha la Casa Grego, modernista, seguida de casa Homedes. Al cantó del carrer Sant Ildefons hi ha la casa Alguero, la casa Joan Ballester, Alonso Ballester i el Centre del Comerç, que van canviar d'aspecte amb els anys. Avui llueixen unes precioses façanes restaurades que destaquen per sobre de la resta. També entre els carrers Aranda (ara Ricard Cirera) i Argentina s'aixecava una imponent casa que actualment no existeix (on hi ha la Caixa). A l'altre costat, al carrer Berenguer IV, destaca sense dubte la Casa (o clínica) Sabaté, obra d'un començament del segle XX i inspirada en l'art farànic, amb la porta flanquejada per dues grans esfinxs, i detalls d'elefants. També el cinema Niza estava instal·lat a la plaça Alfons XII, a l'actual carrer Berenguer IV. A la vora hi havia el garatge Sport, que també feia les funcions de taller de reparació.

Després de la guerra, l'any 1947 es va fer una remodelació que hi va incorporar parterres enjardinats i un petit estany artificial central presidit per l'escultura d'Innocent Soriano Montagut «Dona amb

1

2

1. La plaça a finals dels anys 1920, amb el monument a Ros de Medrano. FOTO: RAMON BORRELL / ARXIU COMARCAL DEL BAIX EBRE

2. A mitat dels anys 1950 amb el cinema Coliseum. FOTO: LUIS GARCIA GARRABELLA / ACBE

criatura». Avui l'escultura es troba en un lateral de la plaça i passa inadvertida. Durant aquells anys es podia circular a vehicle pel voltant de la plaça. Avui els trams de continuació dels carrers Ricard Cirera i Sant Ildefons són peatonals. El mal estat de les rajoles del terra, que tremolen, freqüentment fa evitar els tortosins travessar pel centre de la plaça.

A la dècada de 1980 es va construir l'aparcament subterrani (actualment la plaça està elevada a un nivell superior) i durant els treballs van aparèixer destacades troballes arqueològiques, com la mitja lluna, un baluard afegit a la muralla de Sant Francesc. Sota la mitja lluna restava una basílica paleocristiana amb el seu corresponent fossar (les seues restes es van traslladar al Parc Teodor Gon-

zález), unes drassanes romanes i restes d'un cementiri àrab. Cal referenciar que a la part baixa de la mitja lluna és on es va afusellar Maria Griñó, mare del general Ramon Cabrera.

D'aquí pocs dies, l'Ajuntament de Tortosa rebrà el projecte executiu de la reforma de la plaça. Les obres d'arranjament, que inclouen tant la remodelació del paviment, l'enllumenat, el nou mobiliari urbà de la plaça com l'aparcament soterrat, estaran finançades per l'empresa que guanye l'adjudicació de la gestió del pàrquing, què és de propietat municipal. Una nova reforma d'un lloc que ha canviat d'aspecte diverses vegades, i que ara s'espera que dure molts anys i que dignifiqui un dels punts més importants de la ciutat.